

Notitienummer 2023.311

Toezichtonderzoek naar de informatiepositie van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten met betrekking tot de terroristische aanslag van 16 oktober 2023 in Brussel.

Voor de volledigheid, kan dit onderzoeksrapport samen gelezen worden met het rapport '*Gezamenlijk toezichtonderzoek naar de informatiepositie van het OCAD en zijn ondersteunende diensten met betrekking tot de terroristische aanslag van 16 oktober 2023 in Brussel*' (TO 2023/312)

Gedeclassificeerd eindverslag

INHOUD

I. Inleiding	3
I.1. Contextualisering	3
I.2. De opdracht voor het Vast Comité I	3
I.3. Bevoegdheid van het Vast Comité I	4
I.4. Onderzoeksdoelstellingen	4
I.5. Onderzoeksverloop	4
I.6. Onderzoeksmethodologie	5
I.7. Limieten van het onderzoek	5
II. TIJDLIJN	6
II.1. VSSE	6
II.2. ADIV	10
III. Vaststellingen, conclusies en aanbevelingen	10
III.1. Vaststellingen	10
III.1.1. De identificatie van 3 Belgische telefoonnummers (DJSOC)	10
III.1.2. Vraag om informatie in het kader van internationale bescherming (DVZ)	11
III.1.3. Prediking aan een moskee te Schaarbeek (LTF Brussel)	11
III.1.4. Bedreigingen in asielcentrum Arendonk (Intel Antwerpen)	12
III.2. Conclusies	12
III.3. Aanbevelingen	14

I. Inleiding

I.1. Contextualisering

Op maandag 16 oktober 2023 om 19.15 uur opende LASSOUED Abdesalem met een semiautomatisch wapen het vuur in het centrum van Brussel dicht bij het Saincteletteplein. Twee personen overleden ter plaatse en een ander slachtoffer werd in kritieke toestand naar het ziekenhuis gebracht. De drie slachtoffers waren Zweedse onderdanen die de kwalificatiematch voor het EK Zweden tegen België wilden bijwonen.

Enkele uren voor de terreurdaad verzond de dader een filmpje via zijn sociale media waarin hij aankondigde een terroristische aanslag te zullen plegen, alsook zijn loyaliteit aan Islamitische Staat bevestigde.

In een tweede video die de dader kort na de feiten op zijn sociale media postte gaf hij zelf aan dat hij drie Zweden had vermoord. Hij verklaarde lid te zijn van de terroristische organisatie Islamitische Staat en rechtvaardigde zijn daad als een vorm van wraak tegen de Koranvernielingen die onlangs plaatsvonden in Zweden.

In de avond van 16 oktober 2023 werd het algemene dreigingsniveau voor België verhoogd van niveau 2 naar niveau 3 (ernstig). Het dreigingsniveau voor Brussel werd verhoogd naar niveau 4 (zeer ernstig).

De dader in kwestie werd uiteindelijk op 17 oktober 2023 omstreeks 07.45 uur neergeschoten in een café te Schaarbeek door een team van de lokale politie.

In de dagen die op de aanslag volgden verspreidde Islamitische Staat via haar persagentschap AMAQ verschillende berichten. In de officiële opeising kreeg de dader de strijdnaam '*Abd as-Salam al-Muhajir*' en de gebruikelijke titel '*Strijder van het Kalifaat*'. Het Saincteletteplein werd in een bericht zelf bij naam genoemd. Of de dader op directe of indirecte wijze werd aangestuurd door Islamitische Staat en of hij deel uitmaakte van een online of fysiek netwerk van sympathisanten van Islamitische Staat diende het verder onderzoek nog uit te wijzen.

Het OCAD bepaalde op 17 oktober 2023 rond 15.00 uur dat er geen imminente dreiging meer was in het kader van dit dossier waardoor het dreigingsniveau voor Brussel werd verlaagd naar niveau 3 (ernstig).¹

I.2. De opdracht voor het Vast Comité I

Op **26 oktober 2023** meldde de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers het Vast Comité I dat tijdens haar vergadering van diezelfde dag de begeleidingscommissie van de Comités P en I, volgend op een verzoek van de regering, had besloten om het Vast Comité I te verzoeken een controleonderzoek te openen naar de informatiepositie van de Veiligheid van de Staat (VSSE) en van de Algemene Dienst Inlichting en Veiligheid (ADIV) met betrekking tot de terroristische aanslag van 16 oktober 2023 in Brussel.

¹ OCAD-analyse van de impact – Terroristische aanslag te Brussel – DOC OCAD/D/4664467 – (Beperkte verspreiding)

Dit controleonderzoek zou onder meer de volgende zaken moeten betreffen:

- de uitwisseling van gegevens over LASSOUED Abdes(s)alem (°01/09/1978), binnen de VSSE en de ADIV, evenals met het parket en de partners waarmee deze diensten gegevens kunnen of moeten uitwisselen, waaronder de Lokale Task Forces en de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ), en met alle mogelijk betrokken diensten in België of elders.

Het Vast Comité I heeft bijgevolg een toezichtsonderzoek geopend naar de informatiepositie van de VSSE met betrekking tot de terroristische aanslag van 16 oktober 2023 in Brussel.

I.3. Bevoegdheid van het Vast Comité I

Artikel 33 Wet Toezicht stelt dat het Vast Comité I onderzoeken instelt naar de activiteiten en de werkwijze van de inlichtingendiensten.

I.4. Onderzoeksdoelstellingen

De kerndoelstellingen van het onderzoek betroffen:

- het beheer van de gegevens in de databanken beheerd door respectievelijk de VSSE en de ADIV betreffende LASSOUED Abdes(s)alem, auteur van de aanslag van 16 oktober 2023 te Brussel;
- de uitwisseling van gegevens over de betrokkene binnen de VSSE en de ADIV;
- de uitwisseling van de gegevens ter zake met het parket en de partners waarmee de VSSE en de ADIV gegevens moeten of kunnen uitwisselen, waaronder de Lokale Task Forces en de DVZ;
- de uitwisseling van de bedoelde gegevens met alle mogelijk betrokken diensten in België of elders.

4

I.5. Onderzoeksverloop

Reeds op **18 oktober 2023** verzocht het Vast Comité I de VSSE (mondeling) op eigen initiatief om alle documenten daterend van vóór 16 oktober 2023 (datum van de aanslag) in het bezit van de VSSE over LASSOUED Abdes(s)alem over te maken.

Op **24 oktober 2023** bezorgde de VSSE het gevraagde aan het Vast Comité I.

Op **25 oktober 2023** vond een gedachtewisseling plaats in de schoot van de Gemeenschappelijke vergadering van de commissie voor Justitie en de commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken² over de aanslag gepleegd in Brussel op 16 oktober 2023. Bij deze stand van zaken, met toegevoegde interpellatie en vragen, stelde de minister van Binnenlandse Zaken: *“De eerste minister heeft de Kamervoorzitster om een onafhankelijk onderzoek door [het Comité P en] het Comité I gevraagd waaraan mijn diensten hun volle medewerking zullen verlenen.”*

Op **26 oktober 2023** verzocht de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers het Vast Comité I een controleonderzoek te openen naar de informatiepositie van de VSSE en van de ADIV met betrekking tot de terroristische aanslag van 16 oktober 2023 in Brussel.

Dit, met verzoek dat het Vast Comité I een tussentijds verslag zou verzenden uiterlijk op 15 december 2023, teneinde op 15 februari 2024 een eindverslag aan de begeleidingscommissie mee te delen. Na overleg werd afgesproken dat het tussentijds resultaat van het onderzoek mondeling zou worden toegelicht aan de begeleidingscommissie.

² CRIV 55 COM 1208.

Op **31 oktober 2023** meldde het Vast Comité I de aanvatting van het toezichtsonderzoek aan de minister van Defensie, de minister van Justitie en aan de respectievelijke leidinggevendenden van de VSSE en de ADIV. Met verzoek aan deze laatsten om alle relevante informatie betreffende de onderzoeksdoelstellingen (zie I.4.) te bezorgen.

Op **9 november 2023** bezorgde de VSSE het Vast Comité I aanvullende informatie, met name een tijdslijn met weergave van de beschikbare informatie vóór de datum van de aanslag (16 oktober 2023), alsook toelichting bij wat de VSSE met deze informatie deed.

Op **10 en 13 november 2023** lichtte de ADIV het Vast Comité I schriftelijk zijn informatiepositie desbetreffend toe.

Op **10 november 2023** bevestigde het Vast Comité I, na plenaire zitting, de ontvangst van het verzoek om onderzoek van de begeleidingscommissie aan de voorzitter van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

Op **30 november 2023** werden de betrokken diensten van de VSSE mondeling bevraagd door de Dienst Enquêtes van het Vast Comité I.

Op **17 januari 2024** bracht het Vast Comité I, zoals gevraagd, mondeling tussentijds verslag uit aan de begeleidingscommissie. Hierbij werd afgesproken dat het eindverslag zou worden voorgelegd tegen 15 maart 2024.

I.6. Onderzoeksmethodologie

In een eerste fase werd de informatie geanalyseerd die de VSSE en de ADIV op verzoek van het Vast Comité I (dd. 31 oktober 2023) hadden aangereikt.

Gelijk werd Informatie uit *open source* geraadpleegd en werden de hoorzittingen ter zake van de Commissies voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken, alsook van Justitie *online* bijgewoond. Op de hoorzitting van 9 januari 2024 werd o.a. de administrateur-generaal van de VSSE gehoord.

Tevens werden toelichtende gesprekken gevoerd met de betrokken diensten van de VSSE (dd. 30 november 2023).

In een afsluitende fase van het onderzoek werd een toetsing gedaan met de bevindingen uit het gelijklopende gezamenlijke onderzoek door het Vast Comité P met het Vast Comité I betreffende *'het beheer van de gegevens in de databanken beheerd door het OCAD, alsook deze gebruikt in de internationale context (in het bijzonder in het kader van Schengen en Interpol) betreffende LASSOUED Abdes(s)alem (°01/09/1978) en het gebruik dat werd gemaakt van de beschikbare informatie'*. Deze controle-oefening bracht geen informatie aan het licht die niet eerder was opgenomen in de mondelinge tussentijdse rapportering aan de begeleidingscommissie op 17 januari 2024.

I.7. Limieten van het onderzoek

Het voorliggend verslag bevat geen chronologische weergave van de feiten, wel een overzicht van de informatie waarover de diensten op de aangegeven data beschikten (< 16 oktober 2023). Dit om een vertekend beeld door *hindsight bias* te vermijden.

Het geschetste overzicht loopt van 17 juli 2016 tot 16 oktober 2023, datum van de aanslag te Brussel.

II. TIJDLIJN

II.1. VSSE

17 juli 2016: De VSSE ontvangt een mail van DJSOC.Terro (tevens gericht aan het OCAD, de ADIV, JFGP.Bru.DirOps, FGP.OVI.Terro, PJF.Lie.Terro, FGP.Ant.Terro, PJF.Cha.CrimPers.Terro, in cc aan CGI.LO.Italy, PERM 2424/Interpol-Europol-LO-SIRENE) met als onderwerp: 'LASWAD Abdesslem – 1 september 1978'.

Deze mail betreft een vraag van de Belgische liaisonofficier (politie) in Italië overgemaakt op 15 juli 2016.

In deze mail wordt gemeld dat de politie van Bologna vernomen heeft dat een Tunesiër, LASWAD Abdesslem, alias Mohammed Hammani Omar (°7 maart 1977) aan het radicaliseren is en het voornemen heeft om de rangen van DAESH te vervoegen om er deel te nemen aan de Jihad. Betrokkene zou een Italiaans telefoonnummer gebruiken dat is toegewezen aan Raghda AGREBI, evenzeer een Tunesiër.

Uit onderzoek bleek dat het Italiaans telefoonnummer in contact heeft gestaan in de periode februari/maart 2016 met 3 Belgische telefoonnummers.

De Italiaanse politie vraagt alle mogelijke informatie betreffende deze namen en telefoonnummers.

In de mail van 17 juli 2016 laat DJSOC weten dat in hun gespecialiseerde databank alsook in de ANG³ de namen en telefoonnummers onbekend zijn.

26 augustus 2016: De VSSE stelt een onderzoeksverslag op (OR/2016/8284 dd. 23.08.2016) met het resultaat van hun onderzoek. De 3 telefoonnummers betreffen prepaid nummers die niet kunnen worden geïdentificeerd.⁴

Het resultaat van dit onderzoek wordt niet extern gecommuniceerd gezien de vraagstelling van DJSOC (dd. 17 juli 2016) een louter infobericht was waarop enkel wordt geantwoord mocht het onderzoek een 'hit' opleveren (= 'silent procedure').

4 november 2019: De VSSE ontvangt van de DVZ een lijst voor screening DPI ('*demande de protection internationale*'). De naam LASSOUED Abdessa wordt in deze lijst vermeld.

Er werd geen 'hit' gevonden, want betrokkene kwam op dat ogenblik in de VSSE-documentatie enkel voor onder de alias 'LASWAD Abdesslem' (cf. mail van DJSOC, dd. 17 juli 2016). Het was bijgevolg zeer moeilijk om LASSOUED Abdessa terug te vinden zowel op basis van een fonetische opzoeking als op schrijfwijze.

³ Algemene Nationale Gegevensbank.

⁴ Koninklijk besluit van 27 november 2016 betreffende de identificatie van de eindgebruiker van mobiele openbare elektronische communicatiediensten die worden geleverd op basis van een voorafbetaalde kaart. (B.S. 07.12.2016). Met het verbod op anonieme prepaidkaarten wil de overheid de mogelijkheden om anoniem te communiceren inperken. De maatregel kadert in de strijd tegen terreur en criminaliteit. De wetgever paste hiervoor de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie aan, met uitvoeringsmodaliteiten in het voormelde koninklijk besluit van 27 november 2016.

8 november 2019: Het 'veiligheidsbureau' (VSSE) antwoordt per mail aan twee collega's van de dienst, waarvan één de LO (*Liaison Officer*) VSSE bij de DVZ, dat zij geen opmerkingen hebben betreffende de lijst ('RAS', '*rien à signaler*').

Deze informatie wordt niet per officiële nota bevestigd aan de DVZ gezien het schriftelijk antwoord per mail van de LO VSSE bij de DVZ geldt als kennisgeving.

18 mei 2022: De VSSE, als ook andere diensten (het OCAD, de ADIV en Polfed/DJSOC-Terro), ontvangt een mail van DVZ (IC/2022/14914 dd. 19 mei 2016) met als onderwerp: 'DVZOE – LASSOUED Abdeslam - °31 maart 1978 Tunesië – SP8.944.277' en met de vraag of betrokkene gekend is in de dienst.

In deze mail wordt bijkomend volgende informatie meegedeeld:

- Betrokkene heeft een vraag tot internationale bescherming in ons land ingediend op 5 november 2019.
- Uit controle van Eurodat blijkt dat er van betrokkene vingerafdrukken zijn genomen op 23 juni 2011 te Noorwegen en op 28 september 2012 te Zweden en op 24 april 2014 te Italië. In deze landen heeft hij tevens om internationale bescherming gevraagd.
- In zijn verklaring beweert betrokkene in België te zijn sinds 1 december 2015.
- Betrokkene heeft zich niet aangeboden bij de CGVS⁵ om gehoord te worden en daarom is zijn vraag tot internationale bescherming afgesloten met een negatief advies op 29 oktober 2020.
- Een bevel tot het verlaten van het grondgebied is door de DVZ genomen op 4 maart 2021.
- Betrokkene is gehuwd met EL HASNAOUI Rachida °12 december 1969 in Tunesië bij volmacht in 2017.
- Betrokkene heeft gepoogd om een verblijfsvergunning via het huwelijk te regelen maar het Parket heeft dit huwelijk niet erkend.

7

Op dezelfde dag worden door de DVZ nog 2 navolgende mails gestuurd

- Één met een correctie. Betrokkene heet LASSOUED Abdesalem en niet LASSOUED Abdeslam.
- Een met een aanvulling. Betrokkene is ook gekend in Italië onder het alias van LASWAD Abdesslem, °1 september 1978 te Tunesië.

Op **19 mei 2022** antwoordt de VSSE aan de DVZ dat betrokkene gekend is onder de naam van LASWAD Abdeslem °1 september 1978 en tevens bekend is onder de naam van Mohammed Hammani Omar, °7 maart 1977. Verder zegt de VSSE niet over eigen pertinente of recente inlichtingen te beschikken.

14 juni 2022: de VSSE ontving een mail van de DVZ (IC/2022/17466) waarin de mail van 18 mei 2022 wordt hernomen met bijkomende informatie:

- in zijn verhoor verklaart betrokkene dat hij sinds 1 december 2015 in België verblijft (zie hierboven, dd.18 mei 2022)
- maar ook dat hij van 2002 tot 2011 zou opgesloten zijn geweest in diverse gevangenissen in Tunesië.
- In 2011 is hij kunnen ontsnappen uit de gevangenis nadat militairen de deuren van de gevangenis hadden geopend en dit ten gevolge de revolutie. Drie dagen later zou hij Tunesië hebben verlaten.

14 juni 2022: Dezelfde dag neemt de VSSE deel van de LTF⁶-vergadering van Brussel. Uit het verslag van deze vergadering merken we op dat betrokkene werd besproken. Door de Politiezone Brussel-Noord wordt meegedeeld dat 6 personen, waaronder betrokkene, aan de ingang van de moskee *Ahle Allah* te

⁵ Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen.

⁶ *Local Task Forces*.

Schaarbeek preken. Het doel van deze informatiedeling is te bekijken en af te spreken wie wat gaat doen.

Volgende informatie en tussenkomsten betreffende LASSOUED kunnen worden genoteerd:

- De Politiezone Brussel heeft geen info;
- DVZ: betrokkene zou zijn aangekomen in België in 2015. Op 5 november 2019 heeft hij een vraag tot internationale bescherming ingediend. Dit dossier is door het CGVS afgesloten op 29 oktober 2020 omwille van het feit dat betrokkene zich niet heeft aangeboden. Een bevel om het grondgebied te verlaten is hem opgestuurd in maart 2021, maar is hem niet betekend omdat hij niet woonde op het aangegeven adres. Nadien heeft hij gepoogd zijn situatie te regulariseren in september 2021 door een huwelijk maar de Procureur gaf hierbij een negatief advies. Tot heden is betrokkene ambtshalve geschrapd;
- AIK⁷: betrokkene is gekend in de ANG voor mensenhandel;
- LTF: betrokkene is onbekend;
- VSSE: informatie over de vier personen (waar LASSOUED niet bij was, nvdr.), maar niet over de inhoud van hun predikingen.

Tijdens deze vergadering werd afgesproken dat de DVZ de vertrouwelijke info gaat overmaken aan de VSSE, dat de Politiezone Brussel-Noord de VSSE op de hoogte gaat houden van alle nieuwe info. De DVZ stuurt zijn informatie naar de VSSE en naar de Politiezone Brussel-Noord.

27 juni 2022: de VSSE ontvangt een rapport van de Politiezone Brussel-Noord (IC/2022/18676 dd. 27 juni 2022). Deze nota betreft een verslag van informatie aangaande de moskee *Ahle Allah* te Schaarbeek en meer in het bijzonder over het feit dat vastgesteld is geworden dat 5 radicale personen ge(mis)bruik maken van minder opgeleide gelovigen.

8

De informateur wijst tevens op de aanwezigheid van nog een ander persoon, een Tunesiër, waarvan hij de identiteit niet kent, die zeer radicaal is en paranoïde zou zijn. Hij wordt verder omschreven als gevaarlijk.

In het politierapport wordt melding gemaakt van de 5 vermelde personen alsook van de Tunesiër, zijnde LASSAOUED Abdesalem (*1 september 1978).

De politie geeft verder volgende info:

- Persoon is niet ingeschreven doch verblijft in de Huart Hamoiriaan 94 te Schaarbeek bij de genaamde EL HASNAOUI;
- Hij is onbekend ANG en GGB⁸;
- Hij is van Tunesische identiteit;
- Heeft een '*MAPP controle discret active*';
- Betrokkene is verder bekend:
 - o In een Dossier '*mariage blanc*' (2021) met EL HASNAOUI Rachida;
 - o Hij wordt vermeld in een dossier (2022), vroeg aan een derde om een boot in Duitsland te gaan ophalen en deze naar Frankrijk te brengen om te gebruiken bij het overbrengen van vluchtelingen van Frankrijk naar Engeland;
 - o Hij heeft meerdere malen geld naar Tunesië gestuurd via een derde;
 - o Via de DVZ wordt vernomen dat hij een aanvraag internationale bescherming heeft aangevraagd op 5 november 2019;
 - o Via controle van Eurodat wordt vernomen dat zijn vingerafdrukken zijn genomen in Noorwegen, Zweden en Italië;

⁷ Arrondissementeel Informatie Kruispunt van de Federale Politie.

⁸ Gemeenschappelijke Gegevensbank.

- In zijn verklaring zegt betrokkene dat hij sinds 1 december 2015 in België verblijft en dat hij van 2002 tot 2011 opgesloten zat in de gevangenis in Tunesië. Ten gevolge de revolutie in 2011 is hij ontsnapt en enkele dagen later verliet hij Tunesië;
 - Hij verklaart tevens gehuwd te zijn met EL HASNAOUI Rachida;
 - Betrokkene is gekend onder het alias LASWAD Abdesslem in Tunesië en Italië;
 - Betrokkene heeft zich niet aangeboden bij CGVS voor verhoor. Zijn vraag voor internationale bescherming werd negatief afgesloten op 29 oktober 2020. Een bevel om het grondgebied te verlaten is op 4 maart 2021 genomen door de DVZ.
- De informant geeft verder nog mee dat betrokkene de moskee *Ahle Allah* niet meer bezoekt maar wel de moskee in de Waelhemstraat te Schaarbeek.

28 juni 2022: Verslag van de Politiezone Brussel-Noord met weergave van de gebeurtenissen aan de moskee *Ahle Allah* alsook van de administratieve informatie gekend door de politie op het ogenblik van de feiten voor elk van de individuen.

4 juli 2022: de VSSE ontvangt via de politie (IC/2022/19409 dd. 4 juli 2022) een RIR (*‘rapport d’information – Informatierapport’*) opgesteld door de Politiezone Brussel-Noord waarin vermeld staat dat LASSOUED Abdesalem de moskee *Abou Houraya* te Schaarbeek bezoekt.

Tussen **24 augustus 2022 en 25 juli 2023** ondernam de VSSE diverse onderzoeksdaden met de informatie over LASSOUED. Uit geen van deze onderzoeksdaden kwam dreigingsinformatie of bijkomende informatie.

21 september 2023: verslag van de VSSE met betrekking tot de deelname aan het tweewekelijks overleg tussen de veiligheidsdiensten te Antwerpen. Dit overleg staat los van de LTF en is een lokaal Intel-overleg (net als in Luik) tussen de lokale veiligheidsdiensten en de VSSE op initiatief van de politie.

9

Tijdens deze vergadering werd melding gemaakt van een PV opgesteld door de Politiezone Kempen Noord-Oost inzake bedreigingen lastens LASSOUED Abdesalem. Volgens een verklaring van het slachtoffer zou LASSOUED in Tunesië veroordeeld zijn voor 34 jaar voor terrorisme en vervolgens uit de gevangenis zijn ontsnapt.

De VSSE heeft geen toevoegingen gezien de late agendering. De FGP bekijkt de melding, de agendering blijft behouden.

28 september 2023: de VSSE ontvangt het PV, opgesteld op 4 augustus 2023, van bedreigingen lastens LASSOUED waarvan hiervoor sprake is.

In het PV wordt vermeld dat: *“(…) na opzoeken de vermoedelijke dader ene LASSOUED Abdesalem, °1 september 1978, nationaliteit Tunesië, zou kunnen zijn. Betrokkene heeft in 2019 asiel aangevraagd in België en was korte tijd opgenomen in het rijksregister. Hij werd ambtshalve geschraapt op 12 februari 2021 en kreeg op 11 maart 2021 een bevel om het grondgebied te verlaten. Het is niet geweten of hij momenteel in België verblijft”*.

5 oktober 2023: verslag van de VSSE met betrekking tot de deelname aan het tweewekelijks overleg tussen de veiligheidsdiensten te Antwerpen.

Met betrekking tot LASSOUED Abdesalem werd gemeld door de Politiezone Kempen Noord-Oost dat ze een PV hadden opgesteld inzake bedreigingen lastens LASSOUED Abdesalem. Volgens een verklaring van het slachtoffer zou LASSOUED in Tunesië veroordeeld zijn voor 34 jaar inzake terrorisme en vervolgens uit de gevangenis zijn ontsnapt.

De VSSE meldt dat het interessant zou kunnen zijn om in deze het DVZ-dossier van betrokkene door de politie te laten raadplegen.

De vergadering beslist dat de FGP dit bekijkt en afoetst met FAST (*'Fugitive Active Search Team'*) om te zien wat mogelijk is.

15 oktober 2023: De VSSE ontvangt een mail van FGP Antwerpen met betrekking tot de geplande vergadering van 17 oktober 2023. FGP wenst enkele agendapunten toe te voegen; waaronder, *'bedreigingen door LASSOUED Abdelsalem – mogelijks gezocht en veroordeeld in Tunesië wegens terrorisme'*.

16 oktober 2023: aanslag in Brussel.

II.2. ADIV

Sinds 2019 bestaat het Platform Contra-Terrorisme waarbij medewerkers van de ADIV gedetacheerd werden naar de VSSE en samenwerken aangaande het soennitisch terrorisme.

Voor de aanslag van 16 oktober 2023 bevatte de database van de ADIV de volgende stukken:

- op **17 juli 2016** ontvangt de ADIV, net zoals de VSSE en de andere Belgische partners, een mail van DJSOC waarin de melding van de Italiaanse politie wordt hernomen (zie hierboven).
- De ADIV ontvangt tevens het verslag van de operationele LTF-vergadering van **14 juni 2023**. In dit verslag verduidelijkt de DVZ het statuut van LASSOUED Abdesalem.

III. Vaststellingen, conclusies en aanbevelingen

III.1. Vaststellingen

Over het algemeen was de informatie die beschikbaar was op het niveau van de VSSE en de ADIV met betrekking tot LASSOUED Abdes(s)alem beperkt. Dit, met inachtnaam dat de ADIV niet over eigen gecollecteerde informatie beschikte, maar nauw samenwerkte met de VSSE in het Platform Contra-terrorisme waarbij medewerkers van de ADIV gedetacheerd werden naar de VSSE en volledige toegang hebben tot alle informatie bij de VSSE.

Immers, zoals in de chronologische weergave geschetst (zie II. Tijdlijn) beperkte de beschikbare informatie tot vóór 16 oktober 2023 zich tot wat volgt, met 4 kernmomenten.

III.1.1. De identificatie van 3 Belgische telefoonnummers (DJSOC)

Op 17 juli 2016 ontving de VSSE van de federale politie (DJSOC) 3 Belgische telefoonnummers die gelinkt waren aan de persoon met de naam Abdesslem LASWAD. De schrijfwijze is hier van belang. DJSOC ontving dit nummer via zijn verbindingsofficier bij de Italiaanse politie. Het betrof *'single source information'* die stelde dat LASWAD geradicaliseerd was en bereid was zich aan te sluiten bij DAESH (IS).

De VSSE startte navolgend een onderzoek naar de gebruikers van de 3 telefoonnummers. Uit dat onderzoek bleek dat het ging over 3 anonieme prepaid telefoonkaarten wiens gebruikers destijds niet konden worden geïdentificeerd. Later is de wetgeving op dat stuk aangepast. Op het moment dus had

de VSSE buiten de Belgische telefoonnummers van de vermeende contacten van LASWAD geen enkele indicatie dat betrokkene in België verbleef.

Het valt het Vast Comité I op dat het resultaat van dit onderzoek niet extern werd gecommuniceerd gezien de vraagstelling van DJSOC een louter infobericht was waarop enkel wordt geantwoord na een positieve 'hit'. Een dergelijke 'no-hit'-communicatie had evenwel, niet zozeer wenselijk, dan wel aangewezen geweest.

Op 14 maart 2024 wenste de VSSE op te merken dat een 'no-hit communicatie' absoluut niet haalbaar is voor hun dienst. Dit gaat om honderden, zo niet duizenden berichten per jaar. De afspraak om enkel te communiceren bij een 'hit' is gemaakt tussen de veiligheidsdiensten om de influx aan mails te beperken en werkt huns inziens erg goed.

III.1.2. Vraag om informatie in het kader van internationale bescherming (DVZ)

Drie jaar later, op 4 november 2019 bevond de naam Abdessa LASSOUED zich op een lijst met 77 andere namen van de DVZ die de VSSE screende in het kader van een vraag tot internationale bescherming. Voor de volledige lijst, inclusief Abdessa LASSOUED, liet de VSSE op 8 november 2019 aan de DVZ weten dat er geen opmerkingen waren. Uit de opzoekingen, onder meer ook fonetisch, kwam niet naar voor dat Abdessa LASSOUED en Abdesslem LASWAD dezelfde persoon waren.

Andermaal 3 jaar later, op 18 mei 2022, ontving de VSSE, net zoals DJSOC, het OCAD en de ADIV, opnieuw een vraag van de DVZ met de vraag of Abdeslam LASSOUED gekend was. De DVZ specificeerde in een bijkomende email nog diezelfde dag dat betrokkene ook gekend was onder de alias Abdesslem LASWAD. Op basis van die laatste informatie werd de naam terug gevonden in de databank van de VSSE. De VSSE liet de dag na de vraag aan de DVZ weten dat betrokkene gekend was bij de VSSE onder de naam Abdesslam LASWAD maar dat de dienst verder niet beschikte over eigen pertinente of recente inlichtingen. Het was immers, en nog steeds, de gewoonte dat elke dienst zijn eigen informatie overmaakt om te vermijden dat onbevestigde informatie op die manier als bevestigd zou worden beschouwd.

III.1.3. Prediking aan een moskee te Schaarbeek (LTF Brussel)

Op 14 juni 2022 verscheen de naam LASSOUED op de agenda van de LTF Brussel naar aanleiding van een RIR van de Politiezone Brussel-Noord. Die informatie had betrekking op het feit dat 6 personen bij een Schaarbeekse moskee predikten. De Politiezone Brussel-Noord preciseerde dat de eerste 5 namen, waaronder niet LASSOUED, regelmatig samen waren. De VSSE preciseerde hierbij dat ze informatie had over de eerste vier, maar niet over de inhoud van hun predikingen. De DVZ en de lokale politie van Brussel verbonden zich er toe om de informatie waarover ze beschikken aan de VSSE door te geven. Er werd geen melding gedaan dat de VSSE een onderzoek zou openen.

Ten gevolge van de LTF maakte de DVZ nog diezelfde dag bijkomende informatie over aan de VSSE betreffende LASSOUED. Bovenop de in mei 2022 reeds meegedeelde informatie werd vernomen dat LASSOUED zou gedetineerd geweest zijn van 2002 tot 2011 in Tunesië. Hij zou er ontsnapt zijn in 2011 tijdens de revolutie toen de militairen de gevangenisdeuren zouden geopend hebben. Hij zou 3 dagen later Tunesië verlaten hebben. In dit document werd geen enkele vermelding teruggevonden van een link met terrorisme.

Twee weken later, op 27 juni 2022, bezorgde de Politiezone Brussel-Noord de VSSE, zoals afgesproken op de LTF, aanvullende informatie. Het betrof een uitvoerig verslag over tijdens de LTF gedeelde informatie dat meer details bevatte over de personen die zich in de nabijheid bevonden van de moskee

te Schaarbeek. Uit die niet gecontroleerde, noch bevestigde bijkomende informatie kon niet afgeleid worden welke de inhoud van deze predikingen was, maar wel dat LASSOUED niettemin gevaarlijk zou kunnen zijn.

Op 4 juli 2022 bezorgde de Politiezone de VSSE een RIR stellende dat LASSOUED een andere moskee in Schaarbeek zou frequenteren. Deze RIR bracht geen nieuw elementen aan betreffende de dreigingen uitgaande van LASSOUED.

Ten gevolge van de LTF, de informatie van de DVZ en van de Politiezone Brussel-Noord vatte de VSSE twee informatieonderzoeken aan. Het eerste onderzoek betrof de 5 personen in de nabijheid van de moskee, het tweede over LASSOUED.

Eind april 2023 werd het onderzoek van de VSSE over LASSOUED en zijn echtgenote afgesloten nadat gebleken was dat geen enkel element over de steun van LASSOUED of van zijn echtgenote aan extremisme of terrorisme kon worden weerhouden.

III.1.4. Bedreigingen in asielcentrum Arendonk (Intel Antwerpen)

Op 21 september 2023 legde de FGP Antwerpen informatie van de Politiezone Kempen Noord-Oost voor tijdens een Inteloverleg tussen het Parket Antwerpen, de FGP Antwerpen, de Antwerpse politiezones en de twee inlichtingendiensten. De informatie kwam voort uit een proces-verbaal opgesteld door de Politiezone Kempen Noord-Oost naar aanleiding van een verklaring van een asielzoeker die in het asielcentrum van Arendonk verbleef. Naar zijn zeggen had LASSOUED doodsb bedreigingen geuit ten aanzien van hem. De asielzoeker beweerde dat LASSOUED een veroordeelde terrorist was, ontsnapt uit de gevangenis van Tunis die nu in Brussel verbleef.

Van het aspect terrorisme werd voor het eerst melding gemaakt in het PV van 4 augustus 2023 opgesteld door de Politiezone Kempen Noord-Oost dat de VSSE pas op 28 september 2023 ontving. De geloofwaardigheid van deze informatie was toen niet te beoordelen en de zogenaamde veroordeling voor terrorisme bleek achteraf ook onjuist. Omwille van de laattijdige agendering van het dossier op het Inteloverleg van 21 september 2023 werd de discussie over LASSOUED uitgesteld tot 5 oktober 2023. Nagegaan werd wat juist die veroordeling in Tunis betekende en of er sprake was van terrorisme. Over die veroordeling en de link met terrorisme had de VSSE geen elementen en suggereerde de politie om het DVZ-dossier van de betrokkene te raadplegen.

Op 17 oktober 2023 werd een *joint Intelligence* vergadering georganiseerd te Antwerpen. Tijdens dergelijke vergaderingen wordt de stand van zaken opgemaakt van meerdere dossiers waaronder deze keer ook LASSOUED. De VSSE ontving de uitnodiging op 15 oktober 2023 en op 16 oktober pleegde LASSOUED de aanslag.

III.2. Conclusies

1. Heeft de VSSE (de ADIV inclus via het CT-Platform) correct gehandeld en is de informatie-uitwisseling goed gebeurd?

De VSSE ontving informatie met betrekking tot LASSOUED van respectievelijk DJSOC, de DVZ en de Politiezones Brussel-Noord en Kempen Noord-Oost. Met elk van die informaties is de VSSE aan de slag gegaan. Zoals gemeld deed de VSSE een onderzoek naar de 3 Belgische nummers, maar kon niet identificeren wie de gebruikers waren. De VSSE deed ook de gevraagde screening voor de DVZ in het kader van de asielaanvraag (met name een raadpleging van de gegevensbank van de inlichtingendienst

(geen onderzoek) dat bij positief resultaat wordt geanalyseerd) en deelde een antwoord aan de partners mee.

Los van de identificatie van de telefoonnummers en de screening voor de DVZ deed de VSSE ook een onderzoek naar LASSOUED en zijn echtgenote als gevolg van de informatie die werd gedeeld tijdens de LTF. Dat laatste onderzoek was erop gericht om een beeld te schetsen over LASSOUED maar zonder de inzet van bijzondere inlichtingenmethoden. Dit onderzoek leidde tot een rapport van een tiental pagina's en uit dat onderzoek kwam niet naar voor dat LASSOUED of zijn echtgenote steun zouden verlenen aan extremisme of terrorisme.

Belangrijk is ook op te merken dat tussen de informatie uit 2016 en de informatie van de Politiezone Brussel-Noord uit 2022 die tot het onderzoek heeft geleid een periode van 6 jaar zit. Hoewel LASSOUED volgens zijn eigen verklaringen sinds 2015 in België was trok hij bij weten van de VSSE op geen enkele manier de aandacht van de diensten en dit in een periode waarin het geringste teken van radicalisering toch wel verdacht was. Ook dat is een element waarmee tijdens de evaluatie rekening werd gehouden. Op basis van de beschikbare gegevens was er dus geen link naar een imminente terroristische dreiging. Meer middelen, waaronder bijzondere inlichtingenmethoden inzetten op dit dossier, leek op dat moment niet nodig.

Voor wat betreft de informatie-uitwisseling werd LASSOUED besproken op het niveau van de LTF. Had er dan binnen de LTF op basis van de beschikbare informatie en rekening houdend met de vele dossiers die tegelijkertijd behandeld dienen te worden andere conclusies moeten worden getrokken? De beschikbare informatie was alleszins niet voldoende om te besluiten dat LASSOUED op te nemen was in de gemeenschappelijke gegevensbank die personen bevat die de collectieve aandacht vragen van alle inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

LASSOUED werd tenslotte ook besproken tijdens het Inteloverleg in Antwerpen. Op basis van de informatie over de vermeende terroristische achtergrond bij de gevangenisstraf van LASSOUED in Tunesië had de inschatting van de dreiging aangepast kunnen worden. Maar die informatie was niet bevestigd, was afkomstig van één persoon en bevatte geen elementen die aangaven dat urgente actie was vereist. Later bleek dat deze informatie over de veroordeling wegens terrorisme in Tunesië onjuist was. Geen enkel element dus dat aangaf dat LASSOUED tot actie zou overgaan, maar het omgekeerde is helaas wel gebeurd.

Het Vast Comité I sluit zich aan bij de bevinding van de VSSE dat het informatiedelingsysteem aan verbetering toe is en dat in de toekomst een duidelijkere taakverdeling moet komen tussen de partners van de StratTer in het kader van de maatregelen.

Daarnaast is het ook zo dat een evenwicht moet worden gevonden tussen de hoeveelheid aan uitgewisselde informatie/communicatie en de efficiëntie van de bestaande overlegstructuren. In dit verband wordt verwezen naar de aanbevelingen opgenomen in het verslag van het gemeenschappelijk toezichtonderzoek van de Comités P en I naar de informatiepositie van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) met betrekking tot de terroristische aanslag op 16 oktober 2023 te Brussel.

2. Zit het goed met de prioriteiten die de VSSE als dienst vastlegt?

Het is een gegeven dat de VSSE, net als de politie of het OCAD, elke dag keuzes moet maken en prioriteiten moet vastleggen om welke targets het wil werken.

De nieuwe interne methodologie strekt ertoe om de diensten beter te ondersteunen bij de identificatie van de meest prioritaire dreigingen. Elke nieuwe informatie met betrekking tot een dreiging die bij de VSSE toekomt wordt geëvalueerd op basis van welbepaalde criteria en methodologieën en dat zal dan

bepalen welke opvolging door de diensten verzekerd kan worden. Deze evaluatie gebeurt volgens een systeem, nl. de ROCAP (Risk, Opportuniteit, Credibiliteit, Actionabiliteit, Proportionaliteit). Voor elke nieuwe informatie rond de dreiging worden deze 5 criteria geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie maakt het mogelijk te bepalen welk dossier prioritair wordt en welk dossier extra technische en menselijke middelen krijgt. Een prioritair dossier met een imminente dreiging krijgt middelen, terwijl middelen voor een minder geloofwaardige dreiging minder groot zullen zijn. Alle nationale en internationale partners moeten elke dag keuzes maken en moeten evalueren wat voldoende relevant is om maatregelen te nemen. Het valt niet uit te sluiten dat hierbij in de praktijk potentiële targets door de mazen van het net vallen.

De veiligheidsarchitectuur en de samenwerking tussen de inlichtingenactoren werd reeds aanzienlijk verbeterd en dit niet in het minst door de aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie. Zij laten vandaag toe om problemen tijdig op te sporen om een preventief antwoord te kunnen geven. Dit is helaas niet altijd het geval en het is de ambitie van de VSSE om zich constant te verbeteren. Dit betekent dat de VSSE bij zijn prioriteiten nog preciezere keuzes zal moeten maken, maar zelfs met de best mogelijke veiligheidsarchitectuur, zelfs met de meest efficiënte methodologie bestaat een nul risico niet, maar alles moet in het werk worden gesteld om zo een risico maximaal te beperken.

3. Is de VSSE in staat om de dreigingen het hoofd te bieden?

De VSSE is op dit ogenblik in volle transitie. Een vierde van de medewerkers is in stageperiode en ongeveer de helft is nog geen 5 jaar in dienst. De minister van Justitie gaf de VSSE de kans om als dienst te groeien en de VSSE heeft deze kans benut om een paar honderd nieuwe medewerkers aan te werven. Deze groei was nodig om nog beter en gericht te werken. Er is immers niet enkel de terroristische dreiging, er zijn ook nog andere dreigingen waarop de VSSE moet inzetten, zoals inmenging en spionage.

Qua technologie heeft de VSSE weliswaar nog een eind te gaan en dient de ingeslagen weg met een inhaalbeweging dringend verder bewandeld te worden, ondersteund door adequate nationale en internationale wet- en regelgeving, maar uit niets blijkt dat dit een rem of struikelblok was bij de evaluatie van de dreiging die mogelijks zou zijn uitgegaan van LASSOUED, noch dat dit de feiten van 16 oktober 2023 zou verhinderd kunnen hebben.

III.3. Aanbevelingen

Na onderzoek naar de informatiepositie van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten met betrekking tot de terroristische aanslag van 16 oktober 2023 te Brussel formuleert het Vast Comité I geen aanbevelingen ten aanzien van de VSSE of van de ADIV.

Wat de informatiedeling en taakverdeling tussen de partners van de StratTer betreft, waarvan de VSSE en de ADIV een deel van het geheel zijn, meent het Vast Comité I dat dit aan verbetering toe is. Tevens moet een evenwicht worden gevonden tussen de hoeveelheid aan uitgewisselde informatie/communicatie en de efficiëntie van de bestaande overlegstructuren. In dit verband wordt verwezen naar de aanbevelingen opgenomen in het verslag van het gemeenschappelijk toezichtonderzoek van de Comités P en I naar de informatiepositie van het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) met betrekking tot de terroristische aanslag op 16 oktober 2023 te Brussel.